

Indhold var blevet forringet i nævneværdig Grad. Det, der betinger dens Værdi, er nemlig det udmærkede og overlegne Førstehaandsarbejde, Forf. har lagt i alt det, der vedrører det rent statistiske. Her er Forf. i sit rette Element, mangfoldige af de fortræffelig valgte Eksempler, han har brugt til at illustrere sine Sætninger og Methoder, ere saa mesterligt behandlede, at man lærer mere ved et grundigt Studium af dem end ved en nok saa omhyggelig theoretisk Behandling. Opgavernes Art er i Statistiken saa mangfoldig, at det som oftest lønner sig bedre at behandle dem grundig enkeltvis end at belyse dem ud fra Synspunkter, der vel kan synes almengyldige, men som dog ret beset ikke er det. Prof. W. er som Videnskabsmand i høj Grad Opportunist, og forstaar ikke blot at vælge de Methoder, som til enhver Tid lettest overvinder Vanskelighederne, men ogsaa at fremstille dem i en saadan Form, at de bliver lette at tilegne sig, og at Eleven kan lære at bruge dem rigtigt. Men fremfor alt ejer han den sunde Sans og den ædruelige Tankegang, som skærmer mod de mange Farer, der truer den mindre forsigtige Statistiker. Disse Egenskaber have paatrykt denne Bog dens karakteristiske Præg, og vi tro, at saavel de Studerende som de mange andre, der har noget at lære paa dette Omraade, maa være Prof. Westergaard taknemmelige for denne nye Bearbejdelse af Statistikens Theori, der i sit Indhold er saa fyldig og mangfoldig, at den har medtaget saa godt som alt, hvad der til den allernyeste Tid er fremkommet indenfor de Rammer, Forf. har afstukket for sit Arbejde.

J. P. Gram.

Dr. L. V. BIRCK: **Vigtige Varer.** Deres Fremstilling, Forhandling og Beskatning. Handels- og finanspolitiske Monografier over Korn, Mel, Kaffe, Tobak, Kali, Krudt og Tændstikker, Petroleum, Sukker, Salt, Kartofler og Kød. Dagbladet Børsens Forlag. 523 S. Kjøbenh. 1915.

Professor Bircks sidste Bog: *Vigtige Varer*, er et nyt og kraftigt Vidnesbyrd om, i hvilken Grad Forfatteren af „Værditeorien“ har forladt Deduktionens og den abstrakte Methodes Vej. Paa samme Tid viser Fortalen Forfatterens urokkede Kærlighed til den almindelige Theori: „Mit Maal for denne Række Afhandlinger“, siger han, „er at give den Studerende Lejlighed til at følge den enkelte Vare og anvende Handels- og Finanspolitikens almindelige Theorier derpaa, at lære, hvorledes Theorierne faar Liv i Virkelighedens Verden, og maaske igen ud fra Iagttagelsernes Mangfoldighed faa Mulighed til at bygge Theorier, d. v. s. udfinde Principperne for Sammenhængen imellem de økonomiske Fænomener“. Den studerende er dog aabenbart ikke alene den statsvidenskabelige Student; han vil vel kun, naar han er Specialist i Handels- og Toldpolitik eller Finansvidenskab, faa obligatorisk Brug for Bogen. Forfatteren tænker sig aabenbart ogsaa at vore Købmænd skal læse Bogen eller rettere bruge den som Haandbog, og han har utvivlsomt Ret i, at nogle af dem „maaske med Undren vil erfare, at den Vare de forhandler, kan have en Interesse ud over den at skaffe ham selv Brødet.“ Til at vække en saadan Interesse egner mange af Bogens Afsnit sig fortrinligt ved den livlige og fængslende Fremstillingsmaade, ved de mange aandrige theoretiske og politiske Bemærkninger.

Vigtige Varer -- ja Titlen giver jo en vid Mark, men Forfatteren har udtrykkeligt begrænset sig og ikke lovet noget om at ville behandle alle vigtige Varer. Om sit Emnes Afgrænsning har han udtalt sig i Bogens Slutningskapitel. Formaålet har været at behandle Varer, for hvilke det er fælles, at Staten har grebet ind i deres Produktion og Afsætningsforhold. Det indrømmes, at Øl, Brændevin og Vin savnes; men naar disse engang er behandlede, „vil Ringen være slukket, og de fleste Varer, der er Genstand for Statsregulering eller Beskatning, være behandlede, og dermed alle Former for en saadan Beskatning.“ Det sidste er kun til Dels rigtigt, hvad Forfatteren aabenbart ogsaa

selv erkender, idet han korteligt nævner en Række ganske vist mindre vigtige Afgiftsformer, som har været anvendt og anvendes. Af større Betydning er det dog, at meget „vigtige“ Varer, som ogsaa efter de af Forfatteren anlagte Synspunkter burde være behandlede, ikke er tagne med, hverken blandt dem, der er komne under Behandling eller skal komme: Kul og Jærn f. Eks.; at de er „vigtige“ Varer er givet, og deres Rolle i den handelspolitiske Historie saavel i den nyere som i den nyeste Tid er saa vigtig, at de ikke burde udelades i en Fremstilling, hvor Kali faar et helt — om end kort Kapitel tildelt. Og Margarinen — ogsaa den burde i Margarinelovenes Fædreland staa først paa Dagsordenen, naar „Vigtige Varer“ skal gøres til Genstand for handelspolitiske Studier.

Denne Indvending bunder for saa vidt dybt, som den tillige er en Indvending mod, at Forfatteren ikke i Stedet for Bogen om nogle vigtige Varer har givet os den systematiske Lærebog i Handels- og Toldpolitik eller navnlig i Finansvidenskab, som det statsvidenskabelige Fakultet saa haardt trænger til. Hvor interessant og frugtbart det end kan være for den i Faget uddannede at gaa paa Forskningsrejse i Varenes Labyrint og der finde de forskellige Skatteformer og studere deres Virkning, saa mister Studiet for Begynderen dog snart sin Fasthed og Rygrad, hvis ikke det underbygges med en systematisk Lærebog af et overkommeligt Omfang. Ved en saadan Behandling af Emnet eller rettere Emnerne vilde ogsaa de foran nævnte Huller i Fremstillingen være udelukkede eller i hvert Fald gjort usandsynlige.

Forfatteren er beredvilligt kommet det Krav i Møde, at Økonomien skal studere og fremstille den tekniske Side af sine Problemer; det kunde næsten indvendes, at han har været for imødekommende. Med Benyttelse af et godt Vareleksikon kan man i de fleste Tilfælde orientere sig tilstrækkeligt i Varens Teknik, naar Talen ikke er om indgaaende Specialundersøgelser, og i saadanne Undtagelses-

tilfælde slaar alligevel kun den virkelige Fagkundskab til. I nationaløkonomiske Fremstillinger tynger Behandlingen af de rent tekniske Forhold urimeligt. Dette gælder først og fremmest produktionstekniske Forhold, men ogsaa Fremstillingen af handelstekniske Forhold virker, naar den skal være indgaaende, trættende paa Læseren.

Hovedafsnittet i „Vigtige Varer“ er „Korn og Mel“, der atter falder i to Underafdelinger: „Produktion og Omsætning“ og „Statens Forhold til Kornhandelen“. Begge fører Læseren ind i vore Dages mest brændende Spørgsmaal, og selv om mangt og meget navnlig i Fremstillingen af „Produktion og Omsætning“ rammes af de ovenfor gjorte Bemærkninger, saa har Emnet en saadan Aktualitet og Fremstillingen indeholder saa mange værdifulde Momenter, at Læseren fængsles. — Afsnittet om Statens Forhold til Kornhandelen behandler en Række betydningsfulde handelspolitiske Problemer, navnlig Korntolden og Melpræmien; medens det sidste Spørgsmaal faar den paakrævede udførlige Fremstilling, er Korntolden selv lidt karrigt behandlet. Den gigantiske Kamp om Korntolden i England gengives paa fire smaa Sider.

Medens Kaffen behandles ret kort og med Rette saaledes, at Tyngdepunktet lægges i Pris- og Handelsforholdene (Valorisationen), ofres der ligeledes med fuld Ret Tobakken en meget omfattende og indgaaende Skildring. Af alle „vigtige Varer“ er Tobak den, som i vore Dage stærkest tiltrækker sig Opmærksomheden som Finansobjekt. Fra alle Sider er man enig om at forhøje denne Vares Beskatning, og alle mulige Former bringes i Anvendelse. Navnlig det svenske Monopols Indførelse har givet Professor Birck kraftige Impulser, og i den store svenske Tobaksbetænkning har han fundet værdifuldt Materiale.

Kali omhandles i et kort Kapitel nærmest af Hensyn til den tyske Reguleringslov, ogsaa Krudt og Tændstikker omtales ganske kort. Derimod er Petroleum selvfølgelig ret indgaaende behandlet. For denne Vare spiller

atter Fremstillingen af Produktionen og Handelsforholdene — navnlig Trustproblemet — Hovedrollen, og Beskatningen træder i Baggrunden. Afsnittet om Sukker er selvfølgelig Forfatterens Sukkerbog i forkortet og moderniseret Skikkelse. Kapitlet om Salt er vel den første mere udførlige Fremstilling, der paa Dansk er givet af denne Vares Beskatning og hele Behandling fra Statsmagts Side og kan derfor gøre Krav paa en særlig Interesse.

Til Kartofler og Kød har Forfatteren kun et lille Fælleskapitel, men faar dog Plads til et Afsnit om „Kartoflens sociale Betydning“, et højest aktuelt Emne. Det er Gustav Bang, der aabenbart har givet Forfatteren baade Impulsen og Materialet til Behandlingen heraf. Man faar i Afsnittet om Kødet en hel Kalkule fra en Slagter over en Oksekrop og føres saaledes ind i den ædle Slagternærings aller fineste Finesser. Af større Interesse er Afsnittet om Kødhandelen og Beskatningen af Kød.

I nogle Slutningsbemærkninger gøres Rede for Varebeskatningens Former i Almindelighed; det vilde have været ønskeligt, om Forfatteren havde gjort dette til et omfattende Hovedafsnit — nu maa Læseren selv uddrage sine Slutninger af det store og interessante Materiale, Bogen rummer.

Det bør ikke glemmes, at Forfatteren i sin Fortale sætter en smuk lille Mindetavle over den altfor tidligt afdøde, dygtige og sympatiske cand. polit. Thormod Petersen.

Helge Smith.

C. N. STARCKE: *Jordskyld*. (IV + 261 S.). G. B. N. F. København 1914.

Dr. Starckes Bog „Jordskyld“ er interessant ved de nye Argumenter, den fører ind i Diskussionen om Jordspørgsmaalet.